

DAG I – VRIJDAG 25 NOVEMBER	
09.15u-10.00u Ontvangst / ophalen keycards met naambadges 10.00u-10.15u Plenaire opening van de conferentie 10.15u-10.30u Koffie/thee	
10.30u-11.45u WORKSHOPRONDE I	
<p>RUBRICS MINDF*CK (BB/HV) GUIDO GOIJENS</p> <p>Een rubric is een handig beoordelingsmodel waarmee opdrachten, presentaties, werkstukken of historische vaardigheden op een snelle, inzichtelijke en relatief objectieve manier beoordeeld kunnen worden of waarmee de leerling inzicht kan krijgen in zijn of haar eigen presteren. Waar wat is nu een goede rubric? En hoe maak je die?</p> <p>Aan de hand van een activerende werkvorm laten we onze hersens kraken op een handige tool voor het maken van rubrics. Deelnemers noemden het een mindf*ck.</p> <p><i>Guido Goijens is als docent verbonden aan de lerarenopleiding Geschiedenis van de Hogeschool Rotterdam.</i></p>	<p>DADER OF SLACHTOFFER? DE IMPACT VAN EEN PERSOONLIJK (FILM)VERHAAL BIJ HET ANALYSEREN VAN CONFLICTEN (BB TL/generiek) MOVIES THAT MATTER</p> <p>Als didactisch instrument is bewegend beeld niet meer weg te denken uit de geschiedenisles. Als organisatie gelooft <i>Movies that Matter</i> rotsvast in de (overtuigings-)kracht van film. Tijdens deze workshop zullen deelnemers zelf kennis maken met verschillende werkvormen aan de hand van korte filmfragmenten. Mits goed toegepast, kan film maatschappelijke verschijnselen en processen inzichtelijk en begrijpelijk maken en de denkvaardigheden van leerlingen vergroten. Speciale aandacht zal er zijn voor de kracht van het persoonlijke verhaal uit de recente speelfilm <i>Remember</i>, waarin het oorlogsleed van zowel slachtoffers als daders onder de loep wordt genomen.</p> <p>Stichting Movies That Matter zet zich in voor de vertoning van en verdieping bij <i>human rights</i> films</p>
<p>QUACO: 'LEVEN IN SLAVERNIJ' (OB/BKGT-HV)</p> <p>Over slavernij is onnoemlijk veel gezegd en geschreven. Toch blijft deze donkere bladzijde in de Nederlandse geschiedenis aanhoudend onderwerp van gesprek en debat, onvermijdelijk in de dagelijkse lespraktijk. Diezelfde lespraktijk leert ons de moeilijkheden rondom dit thema. Met het stripverhaal "<i>Quaco, leven in slavernij</i>" als uitgangspunt zal men in deze workshop op zoek gaan naar concrete en toepasbare oplossingen voor herkenbare vragen en problemen. Hoe breng je als docent een beladen onderwerp als slavernij voor alle leerlingen dichtbij? Wat is gepast en hoe voorkom je dat de historische context uit beeld raakt?</p> <p><i>Ineke Mok en Els Schellekens werkten samen om de strip Quaco en bijbehorend lesmateriaal te maken.</i></p>	<p>GENRESPECIFIEK SCHRIJVEN (BKGT-HV) RODERIK EGBERINK</p> <p>'Maar dat staat er toch!', zegt een willekeurige leerling na het bespreken van een toets.</p> <p>In het kader van een onderzoek naar 'genrespecifiek schrijven in de mens- en maatschappijvakken' hebben een collega Nederlands en ik een onderzoek en lesinterventie gedaan naar het formuleren van antwoorden op toetsvragen bij geschiedenis. Centraal in dit onderzoek staat het integreren van schrijfvaardigheid bij geschiedenis, gekoppeld aan een nauwe samenwerking met het vak Nederlands. Daarbij zijn we ingegaan op drie genres die vaak voorkomen bij geschiedenis, namelijk verklaren, vergelijken en argumenteren.</p> <p>In deze workshop wordt een handvat geboden voor het verbreden van het didactische arsenaal van een geschiedenisdocent, ze bewust te maken van de eisen die wij stellen aan de schrijfvaardigheid van leerlingen en ze daarin te onderwijzen.</p> <p><i>Roderik Egberink is docent geschiedenis Sint Vituscollege te Bussum. Hij nam deel aan het project 'Bevorderen van genrespecifieke teksten schrijven in de mens- en maatschappijvakken'.</i></p>
STARTERS: DIFFERENTIEREN MET ICT	
<p>ROBERT-JAN POORTVLIET</p> <p>Hoe kun je structureel differentiëren in de geschiedenisles? ICT is hierbij een hulpmiddel, diverse leertheorieën kunnen leidend zijn om differentiatie op te zetten vanuit de theorie. In deze workshop staat een 'good practice' centraal en zet je zelf een eerste stap in het ontwerp van een structuur om te differentiëren in de geschiedenisles. Samen met collega's vul je een format in, waarbij je op basis van een stappenplan komt tot een lesopzet die je kan inzetten in de praktijk.</p> <p><i>Robbert-Jan Poortvliet is Docent Geschiedenis (Calvijn College, Krabbendijke) en Lerarenopleider (Fontys Hogescholen, Tilburg)</i></p>	

12.00u-13.00u LUNCH	
13.15u-14.30u WORKSHOPRONDE II	
RURBRICS MINDF*CK ((BB/HV) GUIDO GOIJENS (zie beschrijving workshopronde I)	MOHAMMED EN HET EERSTE KALIFAAT (BB/HV) KOEN HENSKENS Koen Henskens staat al een aantal jaren garant voor originele en activerende workshops. Ook dit jaar verzorgt hij weer een workshop waarin hij op verrassende wijze de koppeling zal maken tussen heden en verleden. <i>Koen Henskens is lerarenopleider bij ILS/HAN in Nijmegen en verbonden aan het alom bekende team van Actief Historisch Denken (AHD).</i>
DIFFERENTIEREN MET ICT (OB/BB) ROBBERT JAN POORTVLIET (zie beschrijving workshopronde I)	EXCURSIE KAMP VUGHT (BKGT-HV) NATIONAAL MONUMENT KAMP VUGHT / WILBERT LANDMAN In de middag is een bezoek aan het voormalig Kamp Vught een mogelijkheid. De workshops van ronde 2 en 3 worden gebruikt voor dit bezoek. Kamp Vught was één van de drie Duitse concentratiekampen in Nederland tijdens de Tweede Wereldoorlog en stond onder beheer van de SS (in tegenstelling tot de andere twee kampen). Het heeft ruim twee jaar als concentratiekamp gefunctioneerd. Een groot deel van het terrein wordt tegenwoordig in beslag genomen door de Penitentiaire Inrichting Vught, twee kazernes en een woonwijk. Op de noordoostpunt van het vroegere kampterrein is het museum Nationaal Monument Kamp Vught gevestigd dat de herinnering levend houdt aan de geschiedenis van het kamp en de slachtoffers. Tijdens de excursie bezoeken we de vaste expositie, de wachttorens, het crematorium, de nagebouwde barakken, de fusilladeplaats en het kindergedenkteken. Tijdens de rondleiding worden ook les ideeën aan de hand gedaan. <i>Wilbert Landman, werkzaam als docent geschiedenis, maatschappijleer en Duits op het Liemers College te Zevenaar, zal samen met een medewerker van Kamp Vught de excursie verzorgen.</i>
Starters DADER OF SLACHTOFFER? DE IMPACT VAN EEN PERSOONLIJK (FILM)VERHAAL BIJ HET ANALYSEREN VAN CONFLICTEN Bovenbouw TL/generiek) MOVIES THAT MATTER (zie beschrijving workshopronde I)	
14.30u-14.45u Koffie/thee	
14.45u-16.00u WORKSHOPRONDE III	
DANTE EN BURGERSCHAP (BB/HV) KOEN HENSKENS Koen Henskens staat al een aantal jaren garant voor originele en activerende workshops. In de derde workshopronde zullen de deelnemers op zoek gaan naar de link tussen Dante en	EXCURSIE KAMP VUGHT (BKGT-HV) NATIONAAL MONUMENT KAMP VUGHT / WILBERT LANDMAN (zie beschrijving workshopronde III) NB: alleen te kiezen indien u ook bij workshopronde II deze keuze heeft gemaakt!

PROGRAMMA DIDACTIEKCONFERENTIE 2016

<p>burgerschap. Met een mediëvist als workshopgever moet dit geen enkel probleem worden.</p> <p><i>Koen Henskens is lerarenopleider bij ILS/HAN in Nijmegen en verbonden aan het alom bekende team van Actief Historisch Denken (AHD).</i></p>	
<p>DIFFERENTIËREN IN DE PRAKTIJK (OB) ROXANNE ELT</p> <p>In elke klas zitten leerlingen met verschillende behoeftes. Door effectief te differentiëren kan elke leerling maatwerk krijgen, maar hoe moet dat eigenlijk? Op basis van ervaring in binnen- en buitenland zal Roxanne Elt een workshop verzorgen waarin ze op een praktische manier met differentiatie zal omgaan. Hierbij zullen de ervaringen van de deelnemers centraal staan. Op basis hiervan zal er gezocht worden naar pasklare oplossingen voor alledaagse vraagstukken.</p> <p><i>Roxanne Elt is docent op het TTO van het Cals College in Nieuwegein. Ze geeft les in de vakken History, Global Studies and Global Perspectives</i></p>	<p>STAATSINRICHTING IN DE LES (BB/ BKG-T-HV) PRODEMOS</p> <p>Niet alle leerlingen reageren enthousiast als de woorden 'democratie en rechtsstaat' vallen in de geschiedenisles. Met activerende werkvormen wil ProDemos leerlingen enthousiasmeren voor het thema staatsinrichting. In deze workshop gaan we aan de slag met tien activerende werkvormen die u direct kunt toepassen in uw eigen lessen. Tijdens de workshop komt zowel de hedendaagse politiek als de historische ontwikkeling van de democratie in de afgelopen 200 jaar aan bod. Aan het einde van de workshop krijgt iedere deelnemer een reader met de werkvormen mee naar huis.</p> <p><i>ProDemos ontvangt jaarlijks tienduizenden scholieren, studenten en andere geïnteresseerden, die via ProDemos ervaren hoe politiek, democratie en rechtsstaat functioneren.</i></p>
<p>Starters</p> <p>QUACO: 'LEVEN IN SLAVERIJ' (OB/BKGT-HV) INEKE MOK EN ELS SCHELLEKENS (zie beschrijving workshopronde I)</p>	
<p>16.00u-17.30u LEERMIDDELMARKT</p>	
<p>Dit jaar staan op de leermiddelenmarkt niet alleen diverse uitgeverijen van geschiedsmethodes, maar tevens instellingen die aanvullend lesmateriaal aanbieden.</p>	
<p>18.00u-19.30u DINER</p>	
<p>19.30u-20.00u Koffie/Thee</p>	
<p>20.00u-21.30u AVONDPROGRAMMA</p>	
<p>PUBQUIZ FRITS HOFSTRA</p> <p>Wie kent de meeste historische trivia? Steek uw collega's de loef af. Onder leiding van Frits Hofstra komt een grote variëteit feiten, begrippen, verschijnselen en ontwikkelingen aan de orde uit welke historische periode dan ook. En natuurlijk is er voor de winnaar eeuwig roem.</p>	
<p>21.30u-? Borrelen (consumpties op kamernummer)</p>	

DAG II – ZATERDAG 26 NOVEMBER

<p>07.30u-8.45u Ontbijt <i>U dient na het ontbijt uit te checken en eventuele consumpties te voldoen. Bagage kan bewaard worden in de garderobe van de Pauw.</i></p>	
<p>8.45u-9.00u Koffie/thee</p>	
<p>9.00u-10.15u WORKSHOPRONDE IV</p>	
<p>MUZIEK ALS DIDACTISCH HULPMIDDEL (generiek) MARC ENGELEN Met Boudewijn Büch als inspirator en leermeester ontdekte Marc Engelen de onlosmakelijke verbondenheid tussen muziek</p>	<p>WERELDGESCHIEDENIS IN DE PRAKTIJK: WAAR EN WANNEER WAS DE KOUDE OORLOG HET HEETST? (BB-HV/vmbo) COMMISSIE WERELDGESCHIEDENIS</p>

PROGRAMMA DIDACTIEKCONFERENTIE 2016

<p>en geschiedenis. In deze workshop zullen de deelnemers op een interactieve manier ontdekken waarom, wanneer en hoe muziek als didactisch hulpmiddel ingezet kan worden tijdens de geschiedenisles. Hierbij wordt specifiek ingezoomd op de samenhang tussen muziek en een aantal van de 49 kenmerken aspecten die als verplichte eindexamenstof gelden..</p> <p><i>Marc Engelen is als lerarenopleider verbonden aan de Hogeschool van Amsterdam</i></p>	<p>In deze workshop, die door de VGN Commissie Wereldgeschiedenis speciaal gemaakt is voor de Didactiekconferentie, wordt aan de hand van een praktijkvoorbeeld gekeken hoe je wereldgeschiedenis in de Nederlandse lespraktijk kunt toepassen. In deze les komen leerlingen bewust gemaakt van het feit dat in veel landen de koude oorlog helemaal niet zo koud was en uitgedaagd om te onderzoeken waar de koude oorlog er het heetst aan toe ging. Door verschillende plekken en momenten uit de koude oorlog te vergelijken leren leerlingen over andere landen. De open vraagstelling en het gebrek aan consensus onder historici dwingt de leerlingen om zelf een mening te vormen op basis van de beschikbare informatie. De les wordt aangeboden in verschillende versies, zodat deze in zowel in het VMBO, als op de HAVO en het VWO gebruikt kan worden.</p>
<p>DIGITALE DIDACTIEK: LESSEN ONTWERPEN MET BEHULP VAN DIGITALE HULPMIDDELEN (OB/BB) MAAIKE ZIJM Het moge duidelijk zijn dat de geschiedenisdocent van vandaag niet meer om de digitalisering van de samenleving heen kan. De uitvoering, maar zeker ook de voorbereiding van lessen is hierdoor behoorlijk veranderd. In deze workshop zal Maaïke Zijm de deelnemers begeleiden in het maken van lessen met behulp van digitale hulpmiddelen als filmpjes, teksten en afbeeldingen. Concreet, laagdrempelig en direct toepasbaar in de klas!</p> <p><i>Maaïke Zijm is werkzaam als docent op OSG de Hogeberg op Texel. Daarnaast schrijft ze www.maaïkezijm.nl over de ontwikkelingen en mogelijkheden op het gebied van ICT in het onderwijs.</i></p>	<p>HET VERNIEUWDE VMBO-EXAMEN JOS NIEWOLD In 2018 zal een vernieuwd examen worden afgenomen in het vmbo. Veel is hetzelfde gebleven, maar toch zijn er een aantal veranderingen om rekening mee houden. Zo kunnen er bijvoorbeeld meer dwarsverbanden worden gelegd; wat meer historisch redeneren, dus. We gaan tijdens deze workshop kijken naar die veranderingen en met elkaar bespreken hoe je met je leerlingen hier aan kunt werken.</p> <p><i>Jos Niewold is werkzaam op Fontys lerarenopleiding Tilburg</i></p>
<p>STARTERS: EXCURSIE KAMP VUGHT (beginnende docenten) NATIONAAL MONUMENT KAMP VUGHT / RUBEN WASIA Kamp Vught was één van de drie Duitse concentratiekampen in Nederland tijdens de Tweede Wereldoorlog en stond onder beheer van de SS (in tegenstelling tot de andere twee kampen). Het heeft ruim twee jaar als concentratiekamp gefunctioneerd. Een groot deel van het terrein wordt tegenwoordig in beslag genomen door de Penitentiare Inrichting Vught, twee kazernes en een woonwijk. Op de noordoostpunt van het vroegere kampterrein is het museum Nationaal Monument Kamp Vught gevestigd dat de herinnering levend houdt aan de geschiedenis van het kamp en de slachtoffers. Tijdens de excursie bezoeken we de vaste expositie, de wachttorens, het crematorium, de nagebouwde barakken, de fusilladeplaats en het kindergedenkteken. Tijdens de rondleiding worden ook les ideeën aan de hand gedaan. Ruben Wasia, <i>werkzaam als docent geschiedenis en aardrijkskunde op het Tjalling Koopmans College in Hardegarijp en lid van de didactiek- en activiteitencommissie van de VGN.</i></p>	
<p>10.15u-10.30u Koffie/Thee</p>	
<p>10.30u-11.45u WORKSHOPRONDE V</p>	
<p>GESCHIEDENISLOKAAL: AAN DE SLAG MET GEDIGITALISEERDE BRONNEN UIT EIGEN OMGEVING MIEKE HEURNEMAN EN LIZE KONING Als educatief platform presenteert geschiedenislokaal.nl lokale historische bronnen op een voor het onderwijs aantrekkelijke manier. Een eenvoudige en laagdrempelige manier om de regionale geschiedenis naar het klaslokaal te brengen dus. In deze workshop zullen deelnemers kennis maken met geschiedenislokaal.nl en didactische tips en trucs aangereikt krijgen om dit platform in de klas te gebruiken. Uiteraard zullen deelnemers ook zelf aan de slag gaan met primair (lokaal) bronmateriaal. <i>(eigen laptop/tablet wordt geadviseerd)</i></p> <p><i>Mieke Heurneman is adviseur geschiedenis en onderwijs bij Landschap Erfgoed Utrecht. Zij zal deze workshop verzorgen samen met Lize Koning, die werkzaam is als Projectmedewerker Educatie bij het Noord-Hollands Archief.</i></p>	<p>DIGITALE DIDACTIEK: LESSEN ONTWERPEN MET BEHULP VAN DIGITALE HULPMIDDELEN (BB/OB) MAAIKE ZIJM (zie beschrijving workshopronde IV)</p>
<p>HET VERNIEUWDE VMBO-EXAMEN JOS NIEWOLD (zie beschrijving workshopronde IV)</p>	<p>GLOSSEN VOOR GEVORDERDEN (BB) GIJS VAN GAANS</p>

PROGRAMMA DIDACTIEKCONFERENTIE 2016

	<p>Bronneninterpretatie is een belangrijk onderdeel van historisch redeneren. Onderzoek wijs uit dat leerlingen het vooral ook lastig vinden om rekening te houden met context en subtext teneinde de betrouwbaarheid van bronnen te bepalen.</p> <p>In deze workshop wordt een werkvorm gepresenteerd die leerlingen zonder stappenplan leert om op een historische, verantwoorde manier bronnen te analyseren. De werkvorm laat leerlingen nadenken over betrouwbaarheid van bronnen, het contextualiseren ervan en het rekening houden met subtext.</p> <p><i>Gijs van Gaans is Docentenopleider geschiedenis en levensbeschouwing op Fontys hogeschool Tilburg</i></p>
<p>EXCURSIE KAMP VUGHT (beginnende docenten) NATIONAAL MONUMENT KAMP VUGHT / RUBEN WASIA (zie beschrijving workshopronde IV)</p>	
<p>12.00u-13.00u LUNCH</p>	
<p>13.00u-14.30u SLOTLEZING</p>	
<p>MORESNET PHILIP DRÖGE</p> <p>Journalist en schrijver Philip Dröge neemt u ter afsluiting mee in het verhaal over Moresnet. Een landje dat per ongeluk ontstond aan de grens van Nederland na het Congres van Wenen (1815). Ruim honderd jaar ongekende vrijheid levert tal van verhalen op over avonturiers, gelukzoekers en idealisten. Deze en de fascinerende zoektocht van de auteur naar de geschiedenis van dit vergeten staatje geven kleur aan de slotlezing van de conferentie.</p>	
<p>14.30u-15.00u Afsluiting en uitreiking certificaten</p>	

U kunt zich **inschrijven** voor de VGN Didactiekconferentie door naar www.vgnkleio.nl te gaan en daar de link naar het inschrijfformulier aan te klikken. Let op! Startende docenten (student of tot 1 schooljaar werkzaam), die welkom zijn tegen een sterk gereduceerd tarief, volgen een vast programma met de bovengenoemde 'workshops voor beginnende docenten'. Deze workshops staan ook open voor 'gewone' deelnemers, maar de beginnende docenten krijgen voorrang.